

BYS A BAWD PAWB LLANRWST

Mae drws ym mwrlwm y dre', – o'i agor
Gwelwn graig o gyfle
Fel agor llyfr y bore

A geiriau'r iaith yn ffrwd gre'.

Myrddin ap Dafydd, 2025

Cynllun Busnes Bys a Bawd Pawb

Chwefror, 2025

Cynnwys

1. Crynodeb Gweithredol
2. Cefndir i'r Fenter
3. Y Gymdeithas
4. Nodau ac Amcanion
5. Gweithredoedd & Llinell Amser
6. Yr Ased
7. Y Farchnad
8. Y Gystadleuaeth
9. Ymgysylltu â'r Gymuned
10. Gweithio mewn partneriaeth
11. Gweithgareddau Cymunedol
12. Cyllidau
13. Poblogaeth, demograffeg ac iaith
14. Yr angen am y prosiect
15. Llywodraethu, Rheoli a Staffio
16. Y Bwrdd
17. Costau'r Prosiect
18. Atodiadau

1. Crynodeb Gweithredol

Mae Bys a Bawd yn siop lyfrau Gymraeg boblogaidd iawn, wedi'i lleoli mewn adeilad siop draddodiadol yng nghanol Llanrwst.

Hon oedd y siop lyfrau Gymraeg gyntaf yng Nghymru, ac fe'i hagorwyd yn 1955 gan Dafydd ac Arianwen Parry, rhieni'r awdur, cyhoeddwr a chyn-archdderwydd enwog, Myrddin ap Dafydd¹.

Dyma'r unig siop lyfrau Gymraeg yng Nghonwy, ac eleni mae'n dathlu ei phen-blwydd yn 70 oed.

Er gwaethaf heriau enfawr sy'n wynebu'r fasnach lyfrau a chyhoeddi Cymraeg, mae Bys ad bawd yn parhau'n broffidiol.

Mae cynaliadwyedd y busnes yn gwneud Bys a Bawd yn enghraifft bwysig o siop lyfrau Gymraeg lwyddiannus. Mae'r llwyddiant hwn yn ei gwneud yn ased diwylliannol a llenyddol pwysig; nid yn unig i Lanrwst, ond ar gyfer Conwy a Chymru gyfan.

Ym mis Ebrill 2024, trefnodd Menter Iaith Conwy ddau gyfarfod cyhoeddus i drafod y syniad o lansio cynnig cyfranddaliadau cymunedol i godi arian i brynu'r siop. Roedd tua 50 o bobl yn bresennol, gyda chefnogaeth eang a brwdfrydig i'r prosiect.

Yn dilyn hyn, daeth grŵp o ddeg o bobl ymlaen i ffurfio bwrdd a phwyllgor Bys a Bawd Pawb. Mae'r grŵp yn gyfuniad o unigolion lleol sydd ag ystod eang o brofiad proffesiynol, cymunedol a gwirfoddol, sy'n awyddus i ddod ag egni a brwdfrydedd newydd i'r siop.

Maen nhw eisiau datblygu Bys a Bawd yn ganolfan ddiwylliannol, creadigol a llenyddol, sydd ar agor drwy'r dydd a'r nos.

Bydd yn cynnal digwyddiadau, sgysiau, arwyddo llyfrau, a gigs bach. Bydd lle yn y siop i aelodau'r gymuned gyfarfod am goffi, cwrw a sgwrs, gyda gweithgareddau fel clwb llyfrau rheolaidd a sgysiau llenyddol yn rhoi cyfle croesawgar i gymdeithasu.

Bydd y prosiect hefyd yn cynnig gweithgareddau creadigol i bobl ifanc a phlant, gan gynnwys gweithdai barddoniaeth a pherfformio, a sesiynau amser stori.

Bydd yr ystafell gyfarfod yn cael ei diweddarau a'i hadnewyddu at ddefnydd amlbwrpas, gan gynnwys fel stiwdio artsitis.

Bydd pob gweithgaredd yn ddwyieithog, gyda Chymraeg yn gyntaf – ac mae croeso i bawb.

Mae'r grŵp yn lansio cynnig cyfranddaliadau ym mis Mawrth 2025 i godi arian i brynu'r adeilad.

Credir mai dyma'r cynnig cyfranddaliadau cymunedol cyntaf erioed a sefydlwyd i brynu siop lyfrau yng Nghymru.

Nod Bys a Bawd Pawb yw:

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=blf7gFR-sGI>

Prynu siop lyfrau Llanrwst Bys a Pawb a'i rhedeg fel busnes sy'n eiddo i'r gymuned a fydd yn darparu buddion cymdeithasol, economaidd a diwylliannol i bawb sy'n byw, yn gweithio ac yn ymweld â thref Llanrwst, tra'n diogelu dyfodol yr iaith Gymraeg a llenyddiaeth Gymraeg ar gyfer Dyffryn Conwy gyfan a thu hwnt.

Ein gwerthoedd yw:

- **Gwella iechyd a lles:** byddwn yn darparu gwasanaethau sydd eu hangen ar ein cymuned i wella ein lles a'n hymdeimlad o berthyn
- **Cryfhau'r diwylliant:** hyrwyddo a rhannu ein hangerdd dros y Gymraeg, ei thraddodiadau llenyddol pwerus, a'u rhannu â phawb
- **Hyrwyddo a gwella llythrennedd:** Darparu gwell mynediad at lyfrau a llenyddiaeth, a meithrin diwylliant o greadigrwydd a llythrennedd yn nhref Llanrwst
- **Annog cynaliadwyedd:** cyfrannu at gymuned fwy ffyniannus a gwydn drwy ddarparu gwasanaethau y mae mawr eu hangen a chryfhau rhwydweithiau cymorth cymdeithasol
- **Hyrwyddo cynwysoldeb:** dod â phobl o gefndiroedd amrywiol at ei gilydd, i feithrin ymdeimlad o undod trwy rannu cariad at iaith, llyfrau a dysgu
- **Annog cydweithio:** drwy ddod â phobl fusnes, rhwydweithiau cymunedol, entrepreneuriaid, gwleidyddion lleol ac ymgyrchwyr ynghyd mewn un ymdrech gydweithredol a rennir o dan gyfrwng y Gymraeg
- **Cofleidio ein treftadaeth:** hyrwyddo a rhannu ein hangerdd dros yr iaith a'r diwylliant Cymraeg
- Darparu buddion cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol i'r gymuned.

2. Cefndir i'r fenter

Mae siop Bys a Bawd wedi bod yn ganolog i fywyd Cymraeg Llanrwst a Dyffryn Conwy ers 70 mlynedd ac mae'n adnodd pwysig iawn i'r ardal.

Mae'r adeilad yn cynnwys siop lyfrau Gymraeg ar y llawr gwaelod, a dwy fflat (un maisonette dwy ystafell wely a'r llall yn fflat un ystafell wely) ar y lloriau uwchben.

Mae'r perchennog presennol eisiau ymddeol. Yn 2023, rhoddodd y busnes, y siop a'r fflatiau ar werth.

Pan ddaeth yn amlwg nad oedd unrhyw un eisiau prynu'r ased, cysylltodd Cyngor Llyfrau Cymru â Menter Iaith Conwy i ofyn a fyddent yn cefnogi pryniant y busnes dan arweiniad y gymuned.

Ym mis Ebrill 2024, trefnodd Menter Iaith Conwy ddau gyfarfod cyhoeddus i drafod y syniad o lansio cynnig cyfranddaliadau cymunedol i godi arian i brynu'r siop. Roedd tua 50 o bobl yn bresennol, gyda chefnogaeth eang a brwdfrydig i'r prosiect.

Mae cwmni budd cymunedol wedi'i sefydlu fel cyfrwng i brynu a rhedeg y fenter. Bwrdd y cwmni fydd y corff llywodraethu a bydd rheolwr a staff yn cael eu cyflogi i gynnal y busnes. Eisoed bu addewidion gan wirfoddolwyr hefyd i helpu yn y siop a gyda gweithgareddau eraill.

Mae potensial enfawr i dyfu'r busnes sydd eisoes yn broffidiol.

Y cynllun yw ail-ddylunio'r gofod siop i greu canolbwynt diwylliannol, creadigol a chymdeithasol Cymreig yng nghanol Llanrwst, sydd ar agor drwy'r dydd a'r nos.

Bydd yn cynnal digwyddiadau, sgysiau, arwyddo llyfrau, a gigs bach. Bydd lle yn y siop i aelodau'r gymuned gyfarfod am goffi, cwrw a sgws, gyda gweithgareddau fel clwb llyfrau rheolaidd a sgysiau llenyddol yn rhoi cyfle i'w groesawu i gymdeithasu.

Bydd y prosiect hefyd yn cynnig gweithgareddau creadigol i bobl ifanc a phlant, gan gynnwys gweithdai barddoniaeth a pherfformio, a sesiynau amser stori. Bydd pob gweithgaredd yn ddwyieithog, gyda Chymraeg yn gyntaf – ac mae croeso i bawb.

Bydd pwrpas craidd y busnes - sef siop lyfrau Gymraeg - yn parhau. Mae'n hanfodol bod yr etifeddiaeth hon yn cael ei diogelu.

Y bwriad fodd bynnag yw cynnig ystod ehangach o grefftau cyfoes i'w gwerthu, gan gefnogi cynhyrchwyr ac artistiaid Cymreig lleol. Bydd yr ystod o deganau ac anrhegion yn cael eu hymestyn, a bydd y siop yn gwerthu ystod ehangach fyth o lyfrau, cylchgronau a chardiau Cymraeg, yn ogystal â llyfrau Saesneg yn ymwneud â Chymru a phynciau Cymraeg.

Bydd y tenantiaid sy'n byw yn y fflatiau ar hyn o bryd yn parhau â'u tenantiaeth drwy gydol y newid perchnogaeth.

Mae sawl lle yn y siop a'r llawr gwaelod sy'n ddelfrydol ar gyfer cynnal amrywiaeth o weithgareddau a digwyddiadau creadigol, llenyddol, a diwylliannol sy'n cefnogi addysgu sgiliau newydd, datblygu mentrau creadigol newydd, gwell iechyd a lles, ac integreiddio cymdeithasol a rhyngweithio.

Mae artistiaid lleol eisoes wedi dangos diddordeb mewn defnyddio un o'r mannau yn yr adeilad fel stiwdio; mae hyn ar goll yn Llanrwst ar hyn o bryd.

Mae digon o le ar y llawr gwaelod ar gyfer ffurfweddu'r siop i gynnwys rhywfaint o le ar gyfer cynnal cyfarfodydd, digwyddiadau a chysiau a lansiadau llyfrau. Gellid defnyddio'r gegin bresennol i gynnal bar caffi bach i aelodau'r gymuned gyfarfod am goffi a sgwrs, neu bori wrth fwynhau panad.

Mae bragwyr lleol Cwrw Nant wedi mynegi diddordeb mewn agor ystafell tap fach wrth ymyl y siop lyfrau.

Bydd elw'r siop a'r gweithgareddau yn cyfrannu at gynaliadwyedd y prosiect, ac wrth gwrs bydd rhenti o'r fflatiau hefyd yn fodd o sicrhau hyfywedd hirdymor y fenter gymdeithasol.

3. Y Gymdeithas

Mae'r gymuned wedi mabwysiadu'r model o Gymdeithas Budd Cymunedol, er mwyn gallu codi arian drwy gyfranddaliadau cymunedol.

Mae'r model yn gweithredu ar sail nid-er-elw, a bydd yr ased yn cyflawni amcanion budd cymunedol, a bydd unrhyw arian dros ben yn cael ei ailfuddsoddi yn ôl yn yr ased a'r gymuned i hyrwyddo'r nodau a fwriadwyd.

Mabwysiadwyd Rheolau Enghreifftiol ac mae Pwyllgor Rheoli o ddeg ar waith. Y bwriad yw trefnu'r pwyllgor yn nifer o is-bwyllgorau, sy'n gyfrifol am wahanol feysydd gweithgaredd.

Mae aelodaeth o'r Gymdeithas drwy brynu cyfranddaliadau neu luosrifau ohonynt ac mae pleidleisio mewn Cyfarfodydd Cyffredinol ar sail un-aelod, un-bleidlais.

Mae cyfranddaliadau ar gael am £1 yr un - isafswm buddsoddiad yw £50, gyda'r uchafswm o £10,000.

Y targed ar gyfer y cynnig cyfranddaliadau yw £230,000. Byddai hyn yn talu am y rhan fwyaf o gost prynu'r adeilad a'r busnes, yn ogystal â chostau prynu, a chostau refeniw datblygu'r prosiect.

Mae cronfeydd grant posibl eisoes wedi'u nodi ar gyfer adnewyddu'r siop, yn ogystal â'r gost o dalu am unrhyw ddiffyg mewn cronfeydd cyfranddaliadau cymunedol.

Mae Bys a Bawd Pawb yn awyddus y bydd cynnig yn cael ei dderbyn am yr adeilad cyn gynted â phosibl fel y gallant fwrw ymlaen â phrynu'r adeilad, wrth ddatblygu cynlluniau ar gyfer ei adnewyddu.

Bydd y Gymdeithas yn parhau i redeg y siop yn dilyn y pryniant. Y nod yw sicrhau cyllid adnewyddu erbyn mis Tachwedd 2025, gyda gwaith adeiladu i'w gwblhau ar y siop sydd newydd ei hadnewyddu erbyn Haf 2026.

Ers ffurfio bwrdd rheoli am y tro cyntaf ym mis Tachwedd 2024, mae'r grŵp wedi bod yn:

- Gweithio ar geisiadau grant
- Creu gwefan
- Cofrestru fel Cymdeithas Budd Cymunedol
- Datblygu'r dogfennau cynnig cyfranddaliadau cymunedol
- Sefydlu cyfrif banc
- Trefnu cyfres o ddigwyddiadau codi ymwybyddiaeth
- Marchnata
- Trefnu prisiad ac arolygon
- Casglu dyfyniadau gan benseiri a gweithwyr proffesiynol eraill

Cymerwyd cyngor gan y Plunkett Foundation ynglŷn â'r posibilrwydd y bydd y Gymdeithas yn gymwys ar gyfer *Advance Assurance* CThEM (HMRC) y Cynnig Cyfranddaliadau i sicrhau y bydd buddsoddiadau yng Nghyfranddaliadau'r Gymdeithas yn gymwys ar gyfer Cynllun Seed Enterprise Investment.

Fodd bynnag, o ystyried elfen rhent fflat y buddsoddiad, nid yw'r Gymdeithas yn gymwys ar gyfer SEIS.

Os bydd y Gymdeithas yn codi digon o arian i brynu Bys a Bawd, bydd y busnes yn cael ei redeg gan y bwrdd rheoli, ar ran y buddsoddwyr.

Bydd yn cyflogi staff proffesiynol ond mae llawer o bobl hefyd wedi cysylltu â nhw a hoffai wirfoddoli.

4. Nodau ac Amcanion

Ein Nod Craidd

Prynu ased sylweddol yn Llanrwst er budd y gymuned, yr economi a'r iaith a'r diwylliant Cymraeg.

Ein Hamcanion

Mae'r amcanion yn mynd i fanylder ac yn egluro yn union beth sydd angen ei wneud i gyrraedd y nod.

- Sicrhau adeilad effeithiol a chynaliadwy o ran ynni
- Gweithredu busnes hyfyw a phroffidiol o dan frand Bys a Bawd Pawb
- Cynnal dwy fflat ar gyfer rhent fforddiadwy i bobl leol (diffiniad o lefelau lleol a rhent i'w gosod yn unol â chyfradd Lwfans Tai Lleol (LHA) Sir Conwy²)
- Creu gofod sy'n hyblyg, deniadol a chroesawgar i bob aelod o'r gymuned
- Sicrhau argaeledd a hygyrchedd sy'n diwallu anghenion y gymuned
- Creu cyfleoedd ystyrion a strwythuredig ar gyfer gwirfoddoli a datblygu sgiliau
- Bod yn gyflogwr teg
- Hyrwyddo iaith a llenyddiaeth Gymraeg
- Hyrwyddo llythrennedd a dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg
- Creu rhaglen fywiog o ddigwyddiadau a gweithgareddau diwylliannol a chreadigol i ychwanegu gwerth cymdeithasol ac ariannol i'r prosiect cyfan, a gwella bywydau pawb sy'n cymryd rhan

5. Camau gweithredu ac amserlen

Medi 2024: Gwneud cais llwyddiannus am gyllid i ddatblygu a chynllunio busnes a dechrau'r broses o wneud cais am grantiau i gefnogi datblygiad y cynnig cyfranddaliadau, a phrynu'r adeilad

Tachwedd 2024: Sefydlu bwrdd rheoli a phwyllgor

Rhagfyr 2024: Gwneud cais llwyddiannus am gyllid gan Cwmpas i ddatblygu'r cynnig cyfranddaliadau cymunedol, a thalu am ddeunyddiau marchnata, gwerthwriaeth ac arolygon pellach

Ionawr 2025: Gwneud cais i gofrestru Bys a Bawd Pawb fel Cymdeithas Budd Cymunedol; gwneud cais am gyfrif banc

Chwefror 2025: Datblygu cynllun marchnata. Lansio tudalennau cyfryngau cymdeithasol, a sicrhau sylw eang i'r wasg ar gyfer y cynllun ar draws BBC Cymru Fyw, Golwg, ac S4C.

Chwefror 28ain, 2025: Gig a gynhaliwyd i lansio cynnig cyfranddaliadau cymunedol. Gall pobl wneud addewidion i fuddsoddi.

Mawrth 1af, 2025: Agor tudalen addewidion cyfranddaliadau cymunedol. Stondin yn Llanwrst ar gyfer Dydd Gŵyl Dewi.

Ebrill 5ed, 2025: Colli'r plot yn recordio yn fyw yn Llyfrgell Glasdir i gefnogi cynnig cyfranddaliadau Bys a Bawd Pawb

Ebrill 6ed, 2025: Cais a gyflwynwyd i gronfa Buddsoddiad Cymdeithasol Cymru WCVA am fenthyciad, rhag ofn y bydd angen unrhyw arian ychwanegol i dalu am ddiffyg cynnig cyfranddaliadau

Ebrill 19eg, 2025: Cynnig cyfranddaliadau cymunedol yn cau am hanner nos.

² <https://www.conwy.gov.uk/en/Resident/Benefits-and-grants/Housing-Benefits/Housing-Benefit.aspx>

Ebrill 21ain, 2025: Mae trafodaethau'n dechrau gyda'r perchennog i brynu'r adeilad, neu ddefnyddio'r cynnig cyfranddaliadau cymunedol i sicrhau cynnig.

Mai 7fed, 2025: Bys a Bawd Pawb yn gwneud cais i CFP Llywodraeth Cymru am £300,000 i gyd-ariannu'r buddsoddiad cyfranddaliadau a chefnogi cost adnewyddu

I ddigwydd o fewn 3 mis i brynu'r adeilad:

- Cadarnhau system rheoli staff a gwirfoddolwyr, o fewn y mis cyntaf
- Cydlynu a chreu cynllun rheoli ar gyfer y gweithwyr a'r gwirfoddolwyr yn seiliedig ar gyfarfodydd rheolaidd a system drosolwg
- Sefydlu is-bwyllgorau i gymryd cyfrifoldeb am wahanol agweddau ar y busnes
- Dechreuwch lunio set o bolisiau dwyieithog pwrpasol i lywio gwaith llywodraethu'r prosiect.

6. Yr Ased

Mae'r siop yn cael ei rhedeg gan y perchennog Dwynwen Berry, a'i prynodd yn 2013. Mae'r busnes siop lyfrau yn creu elw bach o £8,792 (mae hyn yn seiliedig ar gyfrifon o 2021/2022). Mae'r fflatiau yn creu elw blynyddol o £6,484.

Gyda'i gilydd, mae hyn yn cyfateb i elw blynyddol gros o £15,276.

Ym mis Chwefror 2023, oherwydd cynlluniau ymddeol, rhoddodd y busnes a'r fflatiau ar werth am gyfanswm pris gofyn o £395,000.³

Fodd bynnag, ni fu llawer o ddiddordeb mewn prynu'r adeilad, o bosibl oherwydd y ffaith bod y pris gofyn yn uwch na gwerth yr adeilad.

Mae Bys a Bawd Pawb wedi cael prisiad annibynnol 'Llyfr Coch' wedi'i wneud o'r adeilad gan y syrfêwr lleol Gareth Thomas.

³ https://www.rightmove.co.uk/properties/131872217#/?channel=RES_BUY

Ei asesiad annibynnol yw bod yr adeilad, y busnes a'r fflatiau cyfan gyda'i gilydd werth £322,000. Mae'r dadansoddiad isod:

Dau fflat: £190,000

Siop: £112,000

Busnes: £20,000

CYFANSWM: £322,000

Mae Sefydliad Plunkett wedi cynghori Bys a Bawd Pawb - i unrhyw gymdeithas budd cymunedol fod yn gynaliadwy yn ariannol - nad yw'n ddoeth i unrhyw CBC dalu mwy nag y mae'r adeilad yn ei werth.

Felly mae Bys a Bawd Pawb wedi seilio ei dargedau cynnig cyfranddaliadau ar y prisiad hwn.

Y targed cynnig cyfranddaliadau lleiaf yw £80,000, sef yr isafswm sydd ei angen i sicrhau cyllid cyfatebol i brynu'r adeilad o grantiau a benthyciadau.

Rydym yn rhagweld, os caiff y swm hwn ei sicrhau o leiaf, y byddwn yn gallu cysylltu â'r perchennog i ddefnyddio'r swm hwn i sicrhau cynnig yn unol â'r swm prisio o £322,000.

Gwahoddwyd Bys a Bawd Pawb i wneud cais am £300,000 o arian cyfatebol ar gyfer prynu ac adnewyddu'r adeilad o Raglen Cyfleusterau Cymunedol Llywodraeth Cymru.

Bydd y cais hwn yn cael ei gyflwyno erbyn 7 Mai 2025 ac yn rhoi cyfle i'r fenter fod yn berchen ar yr adeilad yn gyfan gwbl a sicrhau digon o gyllid ar gyfer rhaglen adnewyddu hefyd. Mae swm y gronfa hon a ddefnyddir ar gyfer prynu yn erbyn yr adnewyddu yn dibynnu'n llwyr ar lwyddiant y cynnig cyfranddaliadau.

Nodwch fod y fflatiau a'r siop wedi cael eu rhedeg hyd yma fel busnesau unigol ar wahân oddi wrth ei gilydd.

Bwriad y fenter yw rhedeg yr adeilad cyfan fel un busnes; Mae hyn yn cael ei adlewyrchu yn y rhagolygon ariannol.

7. Y Farchnad

Llyfrau

Mae cyfrifon diweddaraf y siop yn dangos bod Bys a Bawd yn fusnes proffidiol, er gydag elw bychan o £9,152. Fodd bynnag, cefnogir yr elw bach yma, gan incwm rhent cyson y ddwy fflat uwchben.

Mae gwerthiant llyfrau yn cyfrif am oddeutu 40% o gyfanswm incwm y siop.

Mae cynaliadwyedd y busnes yn gwneud Bys a Bawd yn enghraifft brin o siop lyfrau Gymraeg llwyddiannus. Mae'r llwyddiant hwn yn ei gwneud yn ased diwylliannol a llenyddol pwysig; nid yn unig i Lanrwst, ond ar gyfer sir Conwy a Chymru gyfan.

Mae llwyddiant Bys a Bawd yn arbennig o nodedig o ystyried ei bod yn gyfnod eithriadol o anodd i bawb sy'n ymwneud â'r fasnach lyfrau a chyhoeddi yng Nghymru. Mae cyfyngiadau ar gyllid cyhoeddus wedi cael effaith uniongyrchol ar nifer ac ystod y llyfrau a brynwyd ar gyfer cartrefi, ysgolion a llyfrgelloedd. Yn ôl Cyngor Llyfrau Cymru (CLIC), mae toriadau i'w cyllideb ar gyfer cyhoeddiadau Cymraeg yn 40% mewn termau real dros y ddeng mlynedd diwethaf, sydd wedi arwain at ostyngiad o 34% yn nifer y llyfrau Cymraeg a gyhoeddir gan y prif gyhoeddwr gyda chymorth grant.

Ym mis Hydref 2024, anfonodd Cyhoeddi Cymru, sefydliad masnach a sefydlwyd yn 2022 i gynrychioli cyhoeddwr Cymru, lythyr agored at ⁴ aelodau'r Senedd yn rhybuddio bod y diwydiant ar "ymyl clogwyn ariannol" wedi blynyddoedd o doriadau cyllid.

Yn y llythyr, dywedodd aelodau Cyhoeddi Cymru bod y sefyllfa'n "hollbwysig" ar ôl "dros ddegawd pan mae cyllid segur wedi cael ei drechu gan chwyddiant a chostau cynyddol".

Yn adroddiad Blynyddol CLIC 2022/23⁵ adroddir bod cefnogaeth gref gan Lywodraeth Cymru i'r sector llyfrau a chyhoeddi ac yn benodol nodir y cynlluniau newydd i ysgogi darllen ymhlith plant a phobl ifanc. Adroddir hefyd y gall datblygiadau cyhoeddi ar-lein fod yn her i'r diwydiant llyfrau ond hefyd daw cyfleoedd gydag ef.

Yn sicr, mae cyfleoedd i'r gwerthwyr llyfrau gael presenoldeb ar-lein i farchnata a gwerthu llyfrau.

Mae CLIC hefyd yn darparu gwasanaethau i gefnogi siopau llyfrau ac yn nodi bod siopa llyfrau Cymraeg yn arbennig yn wasanaeth cymdeithasol yn eu cymuned, drwy roi cyfle a lle i siaradwyr Cymraeg a dysgwyr gwrdd a thrafod materion cymunedol yn gyffredinol - nid llenyddiaeth Gymraeg yn unig.

Nodir hefyd, er mwyn i siopa llyfrau lwyddo rhaid iddynt fod yn hyblyg o ran y llyfrau sy'n cael eu gwerthu, ac yn greadigol o ran eu dulliau marchnata a gwerthu a'r ystod o gynhyrchion eraill sydd ar gael i'r prynwyr.

Mae hyn yn union yn unol â gweledigaeth y fenter hon. Mae Bys a Bawd Pawb yn ymwybodol o'r heriau, ac yn hyderus y bydd yn eu goroesi drwy adfywio'r siop.

Yn ddiweddar iawn mae Llywodraeth Cymru, ym mis Chwefror 2025, wedi cyhoeddi cynnydd mewn cyllid i gyhoeddi llyfrau Cymraeg.⁶ Cyfanswm y cynnydd ar gyfer 2020/21 yw £392,000.

Bydd y cyllid hwn yn cael ei sianelu drwy Gyngor Llyfrau Cymru (BCW) – un o gefnogwyr Bys a Bawd Pawb.

Felly, ni allai'r ymgyrch i agor Bys a Bawd fel siop lyfrau a redir gan y gymuned fod wedi dod ar amser gwell.

⁴ <https://www.thebookseller.com/news/publishing-wales-warns-industry-on-financial-cliff-edge-in-open-letter-to-senedd-members>

⁵ <https://llyfrau.cymru/wp-content/uploads/2023/09/Annual-Report-and-Accounts-2022-23-24-July-2023-T.pdf>

⁶ <https://www.gov.wales/significant-funding-increase-confirmed-next-chapter-wales-publishing-sector>

Mae'r pwyllgor rheoli a'r cyfarwyddwyr yn barod i gwrdd â'r heriau, trwy geisio am gyllid i adnewyddu a diweddu'r siop i fod yn ganolbwynt llenyddol a diwylliannol, wedi'i gynllunio i gynnal digwyddiadau, gweithgareddau cymunedol, a chynnig croeso cynnes i'r rhai sydd am fwynhau eu papur newydd neu lyfr gyda phanad neu wydraid o gwrw lleol.

Trwy amrywio'r ystod sydd ar gael i gynnwys rhai llyfrau Saesneg yn ogystal â detholiad wedi'i guradu o gelf a chrefft a gynhyrchir gan artistiaid lleol, bydd Bys a Bawd yn cynyddu nifer yr ymwelwyr, ac yn creu ffrydiau incwm newydd i gefnogi rhaglen weithgareddau cymunedol y siop.

Teganau

Yn ôl astudiaeth 2023 gan gwmni Tigh, mae'r diwydiant teganau yn y Deyrnas Unedig yn farchnad bwysig a phroffidiol, gan dyfu'n gyson bob blwyddyn. Aeth refeniw teganau a marchnad gemau o tua phedair biliwn o bunnoedd ym Mhrydain yn 2015 i ychydig dros 4.7 biliwn yn 2021 a disgwylir iddo gyrraedd dros bum biliwn a hanner erbyn 2027.

Adroddiadau eraill sy'n gwneud dau bwynt pwysig:

- Mae newid tuag at brynu profiad fel rhodd ac felly teganau a gemau creadigol yn dod yn fwy apelgar.
- Ers y pandemig, mae cwsmeriaid wedi deffro i bwysigrwydd prynu'n lleol a phrynu pethau y gellir eu cynnal.

Offer Celf a Chrefft

Mae'r diwydiant celf wedi profi newid enfawr yn ystod y blynyddoedd diwethaf sydd wedi arwain at gynydd yn y galw am gyflenwadau celf. Mae wedi arwain at symbyliad yn y cyflenwad a'r galw am gyflenwadau a deunyddiau celf. Disgwylir i gyflenwad ar-lein o ddeunyddiau celf ehangu gan y disgwylir iddo dreiddio'r farchnad yn fwy.⁷ .

Gall siop Bys a Bawd Pawb fanteisio ar hyn drwy gynyddu eu hystod.

8. Y Gystadleuaeth

Does dim siop lyfrau arall yn Llanrwst. Fodd bynnag, mae siopau yn gwerthu crefftau Cymreig, gan gynnwys Siop Sioned gerllaw; byddwn yn sicrhau nad yw'r cynnyrch sydd ar werth yn Bys a Bawd Pawb yn dyblygu eu cynnig.

Mae Llyfrgell newydd Llanrwst yn Glasdir yn leoliad mawr sy'n gyfeillgar i ddarlennwyr gyda llyfrgell flaenllaw i blant.

Wedi'i agor yn 2020, mae yma ystafelloedd cyfarfod i'w llogi ac mae mynediad am ddim i gyfrifiaduron cyhoeddus a Wi-Fi am ddim; cyfleusterau i argraffu, sganio neu lungopïo dogfennau; llyfrgell pwrpasol i blant wedi'i dylunio'n hyfryd, sesiynau cyngor rheolaidd gan staff

⁷ <https://www.businessresearchinsights.com/market-reports/arts-and-crafts-market-100197>

Refeniw a Budd-daliadau; defnydd o hwb Gwybodaeth Iechyd Macmillan; amser stori ar gyfer rhai dan 5 oed; sesiynau blasu ar-lein; a grŵp darllen.

Mae gan y llyfrgell ystod eang o lyfrau sy'n addas i bawb, gan gynnwys hwb canolfan gyda llyfrau a gwybodaeth i gefnogi lles corfforol a meddyliol.

Bydd Bys a Bawd Pawb yn ategu'r hyn sydd ar gael yn y llyfrgell; yn cynnig gweithgareddau mwy addas i blant hŷn a phobl ifanc, amgylchedd mwy anffurfiol, arlwyio i bobl gymryd rhan mewn clwb llyfrau gyda'r nos, yn ogystal â lansiadau llyfrau a digwyddiadau.

Mae Menter Iaith Conwy hefyd yn cynnig ystafelloedd cyfarfod i'w llogi, yn ogystal â Llyfrgell Glasdir. Bydd Bys a Bawd Pawb yn ystyried hyn wrth ddatblygu ailgynllunio'r gofod.

Mae nifer o sefydliadau galw heibio cymunedol yn Llanrwst; mae dadansoddiad dyblygu llawn o'r gweithgareddau sydd ar gael a sut y bydd Bys a Bawd Pawb yn cefnogi ac yn ategu gweithgareddau a chyfleusterau presennol yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

9. Ymgysylltu â'r gymuned

Lansiwyd ymgynghoriad ar-lein a phapur ar 10 Chwefror 2025. Mae'n cau ar 21 Mawrth.

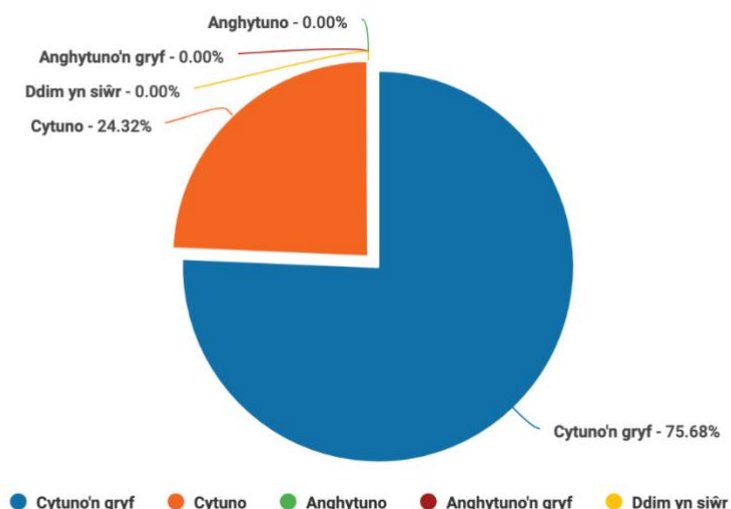
Hyd yn hyn, cafwyd cyfanswm o 74 o ymatebion; 36 yn Saesneg; 38 yn Gymraeg.

Rydym yn rhagweld mwy o ymatebion wrth i'r cynnig cyfranddaliadau fynd yn ei flaen.

Hyd yn hyn, mae'r ymateb wedi bod yn hynod gadarnhaol, ac yn hynod ddefnyddiol wrth helpu'r fenter i ddatblygu dealltwriaeth o'r gweithgareddau, y rhaglenni a'r digwyddiadau y dylent eu cynnig, beth yw'r bylchau yn y ddarpariaeth bresennol, a pha mor bwysig yw'r siop fel adnodd cymunedol ac addysgol.

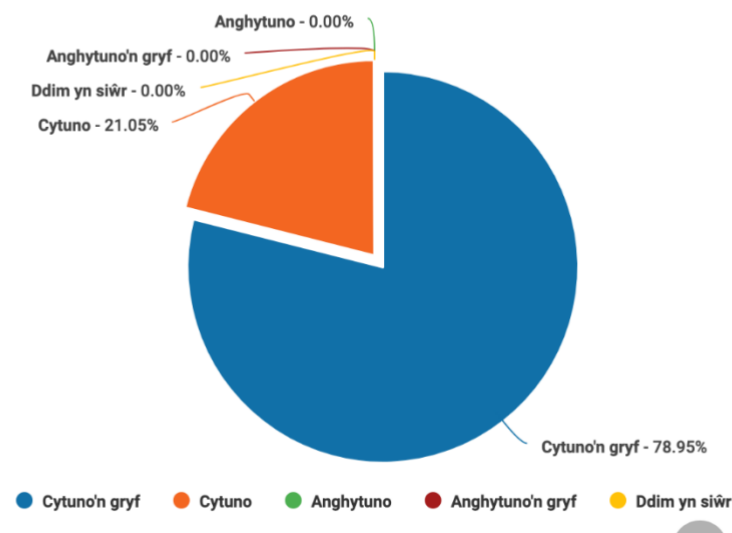
Mae dros 100% o'r rhai sydd wedi ymateb yn Gymraeg yn cytuno y bydd cynllun y fenter ar gyfer Bys a Bawd yn gwneud y defnydd gorau o'r ased, ac yn darparu buddion cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd i'r gymuned gyfan.

Bydd y cynlluniau ar gyfer Bys a Bawd Pawb yn darparu manteision eang i'r gymuned gyfan (economaidd, cymdeithasol a/neu ddiwylliannol) a byddant yn gwneud y defnydd gorau o'r ased hwn

Mae bron i 100% yn cytuno y bydd yr ymgyrch i brynu Bys a Bawd fel ased cymunedol yn creu ymdeimlad o falchder cymunedol yn Llanrwst, a gobaith am ddyfodol y Gymraeg yng Nghonwy.

Bydd yr ymgyrch i brynu Bys a Pawb fel ased cymunedol yn creu ymdeimlad o falchder cymunedol yn Llanrwst, a gobaith am ddyfodol y Gymraeg yng Nghonwy

Mae'r sylwadau'n cynnwys:

Mae hwn yn gyfle euraidd i gadw a chryfhau cysylltiadau cymunedol ac ymgysylltu â diwylliant Cymru a'r Gymraeg yn y dref. Mae potensial enfawr i dîm deinamig o bobl ymroddedig ei wneud yn ganolbwynt cymunedol hynod lwyddiannus.

Y lleoliad perffaith! A ffordd wych o barhau â ffocws y gymuned

Rwy'n credu y bydd yn darparu adnodd gwych i'r gymuned Gymraeg, sy'n wych, ond nid wyf yn credu y bydd yn darparu'r un cyfleoedd i siaradwyr Cymraeg nad ydynt yn rhugl. Er enghraifft, rwy'n athro celf llawrydd sy'n rhedeg gweithdai ac yn ddysgwr Cymraeg ond fyddwn i ddim yn gallu rhedeg grwpiau yn y Gymraeg felly fyddwn i ddim yn gallu defnyddio'r gofod (e.e. llogi ystafell, gwirfoddoli, cyflwyno gweithdy, cael swydd) os oes rhaid cyflwyno popeth yn Gymraeg. Wedi dweud hynny, rwy'n credu ei fod yn beth da i gael hyn, ond rwy'n credu ei bod yn bwysig bod yn onest am yr effaith ar y gymuned "gyfan".

Trist iawn ydi gweld Stryd Watling efo gymaint o siopau wedi cau. Ma'n bwysig i'r gymuned cadw gymaint o siopau a phosib.

Fel Pennaeth ysgol mae cael adnodd fel Bys a Bawd yn werthfawr iawn i'r ysgol, mae'n sicrhau fod llyfrau o ansawdd ar gael a hefyd llyfrau sy'n cefnogi ein disgyblion i gymryd rhan mewn eisteddfodau lleol a chystadlaethau megis Gornest Lyfrau ayb.

Mae sawl digwyddiad yn cael eu cynllunio yn ystod y cynnig cyfranddaliadau i gael barn y gymuned a rhannu'r ymgynghoriad hyd yn oed ymhellach.

10. Gweithio mewn partneriaeth

Mae llawer o gefnogaeth gymunedol i'r prosiect hwn, ac mae gennym gefnogaeth gan yr ardal ehangach gan randdeiliaid, rhwydweithiau cymunedol, a busnesau lleol.

Bydd amrywiaeth o gyfleoedd i wirfoddoli a bod yn rhan o'r prosiect hwn ar bob cam o'r broses. Mae cynnal ein cenhadaeth gymdeithasol, ein cyfrifoldeb i'r cyfranddallwyr a'r gymuned ehangach yn ffactor pwysig sy'n arwain llwyddiant y prosiect hwn.

Drwy ein holiadur cymunedol cychwynnol, mae tua 16 o bobl hyd yma wedi nodi y byddai ganddynt ddiddordeb mewn gwirfoddoli i helpu i redeg y fenter.

O'r rhain, mae 11 yn siaradwyr Cymraeg; Mae hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau bod dwyieithrwydd ac uniondeb ieithyddol y prosiect yn cael eu cynnal. Wrth gwrs, mae croeso i bob gwirfoddolwr o bob cefndir.

Mae'n amlwg o ganlyniadau'r ymgynghoriad hyd yma bod cyfle go iawn i Bys a Bawd Pawb chwarae rhan allweddol wrth integreiddio siaradwyr Cymraeg a di-Gymraeg yn y dref.

Mae llawer o ddysgwyr Cymraeg yn creu'r cyfle i ymarfer mewn ffordd anffurfiol; Bydd Bys a Bawd Pawb yn gwneud hyn drwy drochi gwirfoddolwyr a chyfranogwyr gweithgareddau yn yr iaith Gymraeg mewn ffordd sy'n dyner a chynhwysol.

Rydym yn bwriadu darparu cyfleoedd gwirfoddoli ar bob cam, mae enghreifftiau o gyfleoedd gwirfoddoli yn cynnwys:

- Cyfnod datblygu prosiect – pwyllgor ac is-grwpiau, stocio, paentio, addurno
- Rhedeg y busnes – helpu yn y siop, gwerthu tocynnau, rhedeg y bar coffi, cynorthwyo i reoli staffio a chontractio.

- Hyrwyddo gweithgareddau cymdeithasol – trefnu digwyddiadau a gweithgareddau cymunedol o bob math i gynyddu cyfranogiad, cyfleoedd i gymdeithasu ac i gael mwy o bobl i gymryd rhan.

Hyd yn hyn, mae cynigion wedi cynnwys ymgysylltu ag ysgolion lleol mewn gweithgareddau, gweithio gyda phlant i ddarparu gweithgareddau, a chynorthwyo gyda throsglwyddo'r staff presennol i'r fenter newydd.

Byddwn hefyd yn gweithio gyda phartneriaid lleol i wneud y mwyaf o fanteision y prosiect hwn i bawb ac i sicrhau ein bod yn cyrraedd ystod ehangach o bobl. Mae gennym gefnogaeth eisoes gan y sefydliadau canlynol a byddwn yn parhau i drafod gydag amrywiol bartneriaid eraill:

Llyfrgell Glasdir: Mae un o aelodau'r pwyllgor, Nia Wyn Jones, yn gweithio yn y llyfrgell - gan ddarparu cyswllt allweddol gyda'r partner pwysig hwn. Maent eisoes yn ein cefnogi trwy gynnal stondin wybodaeth yn ystod y cynnig cyfranddaliadau, a byddwn yn gweithio gyda'n gilydd yn y dyfodol i gyd-gynhyrchu gweithgareddau a digwyddiadau.

Cyngor Tref Llanrwst: Maen nhw'n gefnogol iawn i'r cynlluniau ac eisoes wedi cynhyrchu a thalu am daflenni yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r fenter. Maent yn cynnal y grŵp fel rhan o ddathliadau Dydd Gŵyl Dewi Llanrwst ac wedi bod yn gweithio i roi cyhoeddusrwydd i'r cynnig cyfranddaliadau yn ddigidol. Mae aelodau o gyngor y dref hefyd yn aelodau o bwyllgor rheoli Bys a Bawd Pawb.

Menter Iaith Conwy: Fe wnaethant arwain a chychwyn ffurfio Bys a Bawd Pawb, ac maent wedi darparu llywodraethu, cyllid a chymorth technegol. Byddant yn gweithio mewn partneriaeth â'r siop ac yn ei defnyddio fel canolfan ar gyfer gweithgareddau a digwyddiadau sy'n canolbwyntio ar y Gymraeg.

Cyngor Conwy: Mae tri aelod lleol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn aelodau o'r grŵp llywio sef: Nia Clwyd Owen, Aaron Wynne, a Dilwyn Roberts. Mae'r fenter felly yn cyd-fynd â'u dylanwad a'u cysylltiadau o fewn y dref, tra'n cynnal niwtraliaeth wleidyddol.

Gwasg Carreg Gwalch: Mae'r wasg argraffu leol ac uchel ei pharch hon yn cael ei rhedeg gan Myrddin ap Dafydd, y sefydlodd ei rieni Bys a Bawd nôl yn 1955. Mae eisoes wedi cynnig cefnogaeth i'r cynnig cyfranddaliadau trwy ysgrifennu 'englyn' coffaol arbennig, yn ogystal â recordio fideo at ddibenion marchnata. Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth i gynnal lansiadau llyfrau, sgysiau llenyddol – ac i gryfhau enw da Llanrwst fel 'tref llythrennau'.

Cyngor Llyfrau Cymru: Y sefydliad hwn, a grëwyd i gefnogi cyhoeddi yn y Gymraeg, gafodd y syniad am y cynnig cyfranddaliadau yn gyntaf ar ôl dod at Menter Iaith Conwy i gynnig eu cefnogaeth. Ers hynny, maent wedi cynnal sawl cyfarfod gydag aelodau'r pwyllgor, ac ar hyn o bryd maent yn cefnogi marchnata digidol y cynnig cyfranddaliadau.

Cwrw Nant: Mae'r fenter eisoes wedi cwrdd â'r bragdy lleol, Cymreig yma i drafod y posibilrwydd o sefydlu 'stafell dapiau' yn y siop i ddenu a chefnogi mwy o ddigwyddiadau gyda'r nos. Mae eu hethos o gefnogi busnesau lleol, Cymreig yn cyd-fynd ag ethos Bys a Bwd Pawb.

Yr artist lleol Eleri Jones: Mae Eleri wedi dangos diddordeb mewn llogi'r gofod cefn fel stiwdio. Mae hyn yn unol â datblygiad y ganolfan fel canolbwynt diwylliannol a chreadigol.

11. Gweithgareddau cymunedol

Yn ein hymgyngoriad cymunedol cychwynnol, rydym wedi gofyn y cwestiwn:

Oes gennych chi unrhyw syniadau ynglŷn â pha weithgareddau ddylai gael eu cynnal yn Bys a Bawd - neu oes gennych chi ddiddordeb mewn gweithio gyda ni i ddarparu gweithgaredd neu wasanaeth?

Mae'r sylwadau'n cynnwys:

"Gweithio gyda syniadau'r clwb Canolfan Deuluol i Blant; Clwb Darllen lle gall menywod/dynion ddod at ei gilydd gyda'r nos, noson win mewn partneriaeth ag Amser Da, partneru gyda busnesau lleol lle bo hynny'n bosibl, prynhawn agored i rieni ddod gyda phlant a gostyngiadau ar lyfrau os oes modd, awduron yn ymweld"

"Dosbarthiadau Cymraeg, nosweithiau ffilm, arddangosfeydd crefftau traddodiadol, arddangosiadau, clwb llyfrau"

Mae'r opsiynau mwyaf poblogaidd hyd yn hyn yn cynnwys:

- Clwb llyfrau gyda'r nos
- Arddangosfeydd celf
- Sgyrsiau llenyddol a lansio llyfrau
- Clybiau llyfrau plant a phobl ifanc
- Dosbarthiadau Cymraeg anffurfiol a sesiynau darllen llyfrau
- Dosbarthiadau sgiliau yn y Gymraeg i bobl ifanc, megis sut i flogio, a chyfansoddi barddoniaeth sylfaenol
- Paru gydag Amser Da i gynnig darlenniadau llyfrau a nosweithiau llenyddol gyda bwyd a diod
- Gigs bach – ar gyfer plant ac oedolion
- Llyfrau plant a sesiynau gweithgareddau yn seiliedig ar eiriau

Bydd mwy o syniadau yn cael eu cyflwyno wrth i'r ymgynghoriad fynd yn ei flaen, ac mae'r fenter yn creu mwy o bartneriaethau ac ymgysylltiad gan y gymuned ehangach.

12. Cyllidau

Yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2022, mae cyfrifon yn dangos bod busnes y siop wedi cynhyrchu elw net, sef £8,792.

Sylwch nad oes unrhyw gyflog perchennog wedi'i gymryd o'r busnes.

Isod mae'r elw gros a gynhyrchir gan eitemau a werthir yn y siop:

Eitem	Ymyl gros (%)
Llyfrau	40
Teganau	40

Offer celf	20
------------	----

Bydd rhent y fflatiau yn parhau yn unol â chytundebau y tenantiaid.

Cyfeiriad gwastad	Incwm (£)	Costau ffioedd asiant gosod (£)
29a Stryd Dinbych	3450	
29b Stryd Dinbych	4170	
Cyfanswm	7620	1136
CYFANSWM AR ÔL COSTAU	6484	

Y fflatiau

Yn gyffredinol, nid yw Llanrwst a Dyffryn Conwy yn wahanol i weddill y Gymru wledig o ran anawsterau wrth greu cartrefi i bobl leol.

Bu galw cyson am y fflatiau yn 29 Stryd Dinbych, ac ar hyn o bryd mae 1,643 o bobl ar restrau aros tai yn sir Conwy.

Nodir bod y rhenti sy'n cael eu codi ar hyn o bryd yn y fflatiau, yn is na'r lefelau a osodwyd gan Awdurdodau Lleol Cymru a Rhentu Doeth Cymru am dalu budd-dal tai.

Pan fydd adolygiad o'r cytundebau tenantiaeth, neu lunio cytundeb newydd ar gyfer tenant newydd, bydd y rhent yn cael ei adolygu a'i godi.

Defnyddir ffigurau rhent cyfredol yn y rhagolygon ariannol.

Rhagamcanion

Yn seiliedig ar incwm a gwariant yn y flwyddyn yn diweddu Mawrth 2022, mae cyfrifon yn dangos bod y busnes siop wedi cynhyrchu elw net o £8,792 ac incwm o'r fflatiau o £6,484. Yn seiliedig ar incwm cynyddol a gynhyrchir yn sgil adnewyddu'r siop lyfrau a chyflwyno caffi/ystafell dap bychan, yn ogystal â chynnydd mewn rhenti yn unol ag argymhellion Rhentu Doeth Cymru, byddai'r incwm yn cynyddu'n sylweddol.

Er y byddai gwariant hefyd yn cynyddu, byddai cyllid grant bach yn gwrthbwysu'r cynnydd hwn i gynnal proffidioldeb, a fyddai'n tyfu i elw sefydlog erbyn 2028.

	2026	2027	2028
--	------	------	------

Cyfanswm Incwm	£196,300	£203,600	£220,000
Cyfanswm Gwariant	£165,515	£200,099	£203,699
Gwahaniaeth (+ / -)	£31,285	£4,501	£16,301

13. Poblogaeth, demograffeg ac iaith

Yn y Cyfrifiad diwethaf yn 2021 roedd poblogaeth Llanrwst yn 3026 o bobl, gyda 59% yn siarad Cymraeg a 47% yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg.

Mae'n ddiddorol nodi bod canran y siaradwyr ymhlith pobl ifanc hyd at 24 oed yn 71%.

Mae'r ffeithiau hyn yn awgrymu bod sail ieithyddol gref i'r busnes yn seiliedig ar ddatblygu marchnad ar gyfer llenyddiaeth a chynnyrch Cymraeg, ac mae angen mawr am weithgareddau i gefnogi mynediad plant a phobl ifanc at lyfrau Cymraeg.

Gwelir hyn hefyd gan sylwadau yn yr ymgynghoriad, gan rieni Saesneg a rhai sy'n siarad Cymraeg: *"Rydwn i wedi bod yn dysgu Cymraeg ers rhai blynnyddoedd bellach ac er nad ydw i'n rhugl rydw i wrth fy modd yn ymweld â'r siop am werslyfrau a sgwrs. Mae fy mhlant i wrth eu boddau gyda'r llyfrau hefyd a phan oedden nhw'n iau tegau Cyw i gyd! Cefais gymaint o groeso fel dysgwr, byddai'n gymaint o gamgymeriad i golli'r ased cymunedol hwn."*

Angen tai yn Sir Conwy

Mae ystadegau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn dangos bod 1,643 o bobl ar y rhestr aros am dai rhent, felly mae marchnad enfawr i'r sector rhentu.

Yr Economi

Mae economi Sir Conwy yn ddibynnol i raddau helaeth ar amaethyddiaeth ac ymwelwyr, gyda'r diwydiant ymwelwyr wedi cronni ar hyd yr arfordir yn bennaf, er bod atyniadau fel Zip World a siopau Betws Y Coed yn denu miloedd o ymwelwyr i lawr y dyffryn trwy Lanrwst.

Yr hyn mae'r rhaniad hwn yn yr economi yn ei wneud yw creu dwy farchnad ar gyfer nwyddau a phrofiadau - marchnad gynhenid a sefydlog yn seiliedig ar y diwydiant amaeth a marchnad ymwelwyr dymhorol.

Gall busnesau'r dyffryn fanteisio ar y ddwy farchnad wrth gynllunio eu nwyddau a'u profiadau.

14. Yr angen am y prosiect

Mae Cyngor Llyfrau Cymru wedi dweud, ar adeg pan mae ffigyrau'r Rhaglen Ryngwladol Asesu Myfyrwyr (PISA) yn dangos bod llythrennedd yng Nghymru yn sylweddol is nag yng ngwledydd

eraill y DU⁸, "na ellir tanamcangyfrif pwysigrwydd llenyddiaeth sy'n seiliedig ar Gymru, lle gall plant ac oedolion weld eu hunain yn cael eu hadlewyrchu mewn llyfrau".

Cododd y Cyngor bryderon hefyd bod gwerthiant llyfrau i ysgolion a llyfrgelloedd wedi dioddef oherwydd mesurau llymder a'r argyfwng costau byw a rhybuddiodd bod "mynediad plant i lyfrau yng Nghymru yn dod yn fwyfwy cyfyngedig".

Mae'r beirniaid wedi annog Llywodraeth Cymru i adfer lefel y llyfrau a'r cyllid cyhoeddi i'r hyn ydoedd yn 2010, ac iddo gael ei ddiogelu ar gyfer y dyfodol, gan ddweud y byddai peidio â gwneud hynny yn peryglu ymdrechion y Llywodraeth yn eu strategaeth Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg.⁹

Mae Bys a Bawd Pawb, felly, yn fenter sy'n cefnogi'n daclus gyflawniad nifer o strategaethau a pholisïau addysgol, diwylliannol ac ieithyddol.

Trwy gynnig gwasanaeth sy'n cefnogi llythrennedd gwell, dysgu Cymraeg, a diwydiant cyhoeddi Cymraeg bywiog, mae Bys a Bawd Pawb yn brosiect pwysig a mawr ei angen ar gyfer sir Conwy gyfan, a thu hwnt.

Cyngor Cymuned

Mae Cyngor Tref Llanrwst yn cefnogi'r fenter hon gan ei fod yn cyd-fynd â rhai o brif amcanion y Cyngor, sef:

- Diogelu, gwella a chyfoethogi ansawdd bywyd a chyfleoedd i'r rhai rydym yn eu gwasanaethu
- Diogelu a hyrwyddo cymeriad a hunaniaeth ein tref a'n cyffiniau lleol, ein diwylliant, ein treftadaeth a'n hiaith gyfoethog.
- Cynrychioli anghenion, dymuniadau a dyheadau'r rhai a wasanaethwn yn effeithiol ac, i'r graddau y gallwn, i droi'r dyheadau hynny'n realiti.
- Sicrhau bod cynlluniau lle a datblygu lleol yn y dyfodol a newidiadau neu ddatblygiadau gwasanaethau a gynigir gan gyrff eraill yn adlewyrchu anghenion ac amgylchiadau ein cymuned a'i chymdogaethau cyfansoddol

Mae un aelod o'r Cyngor Tref ar y pwyllgor rheoli.

Cyngor Sir

Mae Cyngor Conwy yn gweithredu strategaeth ddiwylliannol: 'Creu Conwy' - gyrrwr strategaeth ddiwylliannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, 2021 – 2026.

Un o gonglfeini'r strategaeth hon yw diogelu a meithrin diwylliant Cymraeg y sir, ac felly mae'r fenter hon yn cyd-fynd yn berffaith â'r amcan hwn, yn benodol drwy gyfuno datblygiad busnes ac economi â'r Gymraeg.

Rhanbarthol – Bwrdd Uchelgais

⁸ <https://research.senedd.wales/research-articles/how-did-wales-perform-in-pisa-2022/>

⁹ <https://nation.cymru/news/government-urged-to-restore-funding-to-welsh-language-publishers/>

Mae'r iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig yn cael eu hystyried yn rhan bwysig o amcanion nod Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru i greu economi flaengar a chynaliadwy yn yr ardal. Mae'r fenter hon yn cyflawni'r amcan hwn, drwy ddefnyddio'r Gymraeg fel sail i gryfhau economi leol Llanrwst a'r ardal.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Credwn fod y fenter hon yn cyd-fynd â dwy o themâu'r ddeddf, sef;

- Cymru Lewyrchus - mae'r fenter hon yn cefnogi datblygiad economaidd yr ardal drwy redeg busnes llwyddiannus, ac yn cyfrannu at hyder diwylliannol y boblogaeth.
- Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu - bydd parhad y gwasanaethau a gynigir gan Bys a Bawd a datblygiad ychwanegol yr hwb ddiwylliannol yn gaffaeliad ieithyddol i'r dref a'r ardal.

15. Llywodraethu, Rheoli a Staffio

Llywodraethu

Cofrestrir Bys a Bawd Pawb gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol fel Cymdeithas Budd Cymunedol (CBC).

Mae CBC yn cael ei lywodraethu gan Fwrdd Cyfarwyddwyr a etholir gan yr aelodau mewn Cyfarfod Cyffredinol, fel arfer cyfarfod cyffredinol blyneddol, ond gallai hefyd fod yn Gyfarfod Cyffredinol Eithriadol.

Ar hyn o bryd mae 10 aelod o'r bwrdd.

Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am weithrediad cyfreithiol y cwmni a'r busnes. Mae'n gorff strategol sy'n gweithredu'r weledigaeth y tu ôl i'r cwmni ac yn sefydlu polisiau a phrotocolau ar gyfer rhedeg y busnes yn effeithlon ac yn llwyddiannus.

Mae'r Bwrdd yn cyfarfod yn wythnosol ac yn derbyn adroddiadau gan staff yn ymwneud â materion ariannol a datblygiad busnes.

Y bwriad yw creu is-bwyllgorau i graffu ar agweddau penodol ar y busnes a gwneud y defnydd gorau o brofiadau a sgiliau'r cyfarwyddwyr. Gall fod yn opsiwn i'r Bwrdd sefydlu'r is-gwmnïau canlynol:

Adeiladu – goruchwyllo'r datblygiadau strwythurol

Busnes a staffio - craffu ar weithgareddau busnes y siop

Cyllid – i fonitro'r cyfrifon busnes

Marchnata – goruchwyllo'r awgrymiadau marchnata a amlinellir yn y Cynllun Marchnata

Digwyddiadau – i helpu i drefnu gweithgareddau a digwyddiadau fel y disgrifir yn y Cynllun Busnes.

Gallai'r is-bwyllgorau gyd-ethol aelodau eraill y cwmni neu gefnogwyr y fenter i ychwanegu arbenigedd a sgiliau at eu gwaith.

Rheolaeth

Mewn busnes bach fel Bys a Bawd mae'n rhaid cydweithio llawer, ac mae hyblygrwydd yn hanfodol. Mae rôl y Rheolwr yn hanfodol, nid yn unig i sicrhau bod y busnes yn cael ei redeg yn effeithlon, ond i fod yn gyswllt â'r pwyllgor.

Mae rôl y pwyllgor yn strategol ac nid yw'n gyfrifol am reoli o ddydd i ddydd. Fodd bynnag, mae adegau pan fydd angen gwirfoddolwyr i sicrhau bod y busnes yn rhedeg yn esmwyth, ac bydd rhain yn aelodau o'r pwyllgor yn bennaf. Mae hyn i'w groesawu, ond ni ddylai fod yn norm. Caiff gwirfoddolwyr eu recriwtio a, lle bo hynny'n briodol, eu hyfforddi i gefnogi'r staff cyflogedig presennol yn eu dyletswyddau, ac i gefnogi'r digwyddiadau a'r gweithgareddau cymunedol.

Staffio

Ar hyn o bryd, mae tri aelod o staff yn cael eu cyflogi i redeg y siop. Mae un yn Rheolwr llawn amser ar gyflog o £30,000, gan gynnwys costau a phensiwn. Mae dwy swydd ran-amser ar gyflog o £9,833 yr un, gan gynnwys pensiwn ac ar gostau.

Cyfanswm cost cyflogau staff oedd £49,666 ddiwedd mis Mawrth 2022.

Y bwriad yw parhau i gyflogi'r staff hyn yn y siop, a gwneir trefniadau ar gyfer trosglwyddo eu pensiynau i'r fenter newydd.

Fel y nodwyd o'r blaen, bydd cyfleoedd hefyd i wirfoddolwyr gyfrannu at waith a digwyddiadau'r siop a drefnir yn yr hwb diwylliannol, a fydd yn cyfrannu'n sylweddol at gynaliadwyedd ariannol y prosiect cyfan.

Ar hyn o bryd penodir asiant i reoli pob agwedd ar osod ac archwilio'r fflatiau gan gynnwys gosod tenantiaid, casglu rhenti, a sicrhau bod holl ofynion cyfreithiol landlordiaid yn cael eu bodloni.

16. Y Pwyllgor Rheoli

Mae Bys a Bawd Pawb wedi'i chofrestru gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol (FCA) fel Cymdeithas Budd Cymunedol.

Mae'r Gymdeithas yn bodoli i barhau i gynnal busnes er budd y gymuned ac mae wedi ymrwymo i:

- masnachu er budd y gymuned, ac nid er budd preifat unrhyw un
- cynnal elw a gwneud elw i hyrwyddo pwrpas y Gymdeithas

Mae Bys a Bawd Pawb yn ddarostyngedig i reolau'r mudiad a bydd y Pwyllgor Rheoli yn rheoli materion y Gymdeithas.

Mae'r Pwyllgor hwn yn cynnwys deg o bobl, ac mae'r aelodau fel a ganlyn:

Tecwyn Ifan (Ysgrifennydd)

Bûm yn weinidog yr Efengyl yn Ne-orllewin Cymru am dros 30 mlynedd cyn symud i weinidogaethu yn ardal Llanrwst yn 2007. Rwyf wedi ymddeol ers 2022. Bûm am gyfnod o 5 mlynedd (2002-2007) yn Brif Swyddog Menter Iaith Sir Benfro.

Roeddwn hefyd yn Gaplan Stryd ym Mae Colwyn rhwng 2010 a 2015, ac yn cefnogi Banc Bwyd Blaenau Ffestiniog o 2010 i 2020. Roeddwn yn aelod o Bwyllgor Menter Iaith Conwy 2007 – 2020, ac yn sylfaenydd ac arweinydd Aelwyd yr Urdd ym Mhontrydfendigaid 1981 – 1988.

Sefydlais ac arweiniais Aelwyd yr Urdd Fynnon Wen, Sir Benfro, rhwng 1977 a 1981, a sefydlu papur bro 'Cardi Bach' rhwng 1977 a 1981, yn ogystal â rhaglen radio 2 awr Ysbyty Bronglais, yn Aberystwyth rhwng 1981 a 1987.

"Dwi'n credu y byddai colli siop lyfrau Gymraeg yn Llanrwst yn golled aruthrol i'r ardal. Mae prosiect Bys a Bawd Pawb yn haeddu'r holl gefnogaeth, a dyna pam rydw i'n rhan o'r cynllun.

Rwy'n hyderus bod gan BaBP y potensial i fagu hyder o'r newydd yn yr iaith Gymraeg yn enwedig ymhlith ieuenctid Dyffryn Conwy, gan roi'r cyfle iddynt gymryd meddiant a'i warchod fel trysor mwyaf gwerthfawr ein cenedl.

Gobeithio hefyd y gall Bys a Bawd Pawb ddatblygu'n ganolfan bwysig a gwerthfawr yn Llanrwst. Mae ganddo'r potensial i fod yn hwb Cymunedol, yn debyg i'r hyn sydd wedi ei sefydlu mewn nifer o drefi fel Llanrwst dros y blynyddoedd diwethaf.

"Mae gwir angen lleoliad sy'n ganolbwynt i bopeth Cymraeg yma."

Nia Owen (Cyfarwyddwr)

Athro Cymraeg Ail Iaith mewn ysgolion uwchradd am 28 mlynedd cyn newid gyrfa a dod yn Gynghorydd Sir i Lanrwst, Llanddoged a Maenan ar ôl etholiadau'r Cyngor Sir yn 2022. Mae Nia wedi bod yn gadeirydd Eisteddfod Gadeiriol Dyffryn Conwy ers tair blynedd, ac wedi bod ar bwyllgor yr eisteddfod ers blynyddoedd. Hi hefyd yw is-gadeirydd Sioe Wledig Llanrwst, ac mae hi wedi bod ar y pwyllgor ers blynyddoedd. Hi yw is-gadeirydd Menter Iaith Conwy, a thrysorydd ac un o sylfaenwyr CoRwst, côr cymysg Dyffryn Conwy. Mae hi hefyd yn wirfoddolwr gyda Chlwb Rygbi Nant Conwy.

"Mae siop lyfrau Gymraeg wedi bod yn nhref Llanrwst ar hyd fy oes ac wedi bod yn rhan o fy mhrofiad o siopa yma ers i mi fod yn ferch fach. Mae mor bwysig bod siop o'r fath yn parhau i fod yn bresenoldeb amlwg yn y dref i gynnal a chefnogi'r Gymraeg, ein diwylliant a'n traddodiadau. Yn wir, erbyn hyn, Bys a Bawd yw'r unig siop o'r fath yn Sir Conwy, ac mae hi mor bwysig i gymaint o bobl.

Mewn byd sydd wedi mynd yn gynyddol ar-lein, mae siopau fel Bys a Bawd mor bwysig fel lle i gwrdd ag eraill, i drafod llenyddiaeth a materion Cymreig, i ofyn am gyngor a llawer mwy. Fy ngobaith o ran y prosiect yn bennaf yw bod gennym ganolfan ddiwylliannol yn Llanrwst a all gynnig nifer o wahanol wasanaethau a phrofiadau law yn llaw â'r llyfrgell arbennig sydd gennym yma yn y dref. Ar hyn o bryd, siop yn unig yw Bys a Bawd yn y bôn, ond gall fod yn llawer mwy. Rhaid i ni hefyd gofio'r ddau fflat sy'n darparu anheddau hynod bwysig mewn tref lle mae eiddo rhent yn brin. Ein bwriad fyddai diogelu'r ddwy fflat rhag dod yn gartrefi gwyliau math Airbnb, rhywbeth nad oes gwir ei angen arnom yma yn Llanrwst."

Nia Wyn Jones

Wedi ei magu ar fferm yn Ysbyty Ifan, bu'n gweithio rhan fwyaf o'i bywyd proffesiynol fel Llyfrgellydd Cymunedol yn Yr Wyddgrug ac mae bellach yn byw ym Mhenmachno ac yn gweithio'n rhan amser yn Llyfrgell Llanrwst. Rhwng 1996 a 2017 hi oedd yn gyfrifol am brynu stoc o ddiddordeb Cymreig a Chymreig ar gyfer Llyfrgelloedd Sir y Fflint. Mae ganddi brofiad o wirfoddoli yn y trydydd sector fel ysgrifennydd Menter Iaith Sir y Fflint rhwng 1998 a 2018, ac mae'n parhau yn ei rôl fel ysgrifennydd Gŵyl Daniel Owen.

Aaron Wynne

Cyngor Sir Conwy ar gyfer Llanrwst, Llanddoged a Maenan ers 2017. Aelod Cabinet dros Wasanaethau Diwylliant a Hamdden am gyfnod o dair blynedd.

Aelod o Fwrdd Llywodraethwyr Ysgol Gynradd Bro Gwydir ac Ysgol Uwchradd Dyffryn Conwy ers 2017, Cadeirydd Fforwm Partneriaeth Llifogydd Dyffryn Conwy, ac Ymddiriedolwr Cyngor ar Bopeth ers 2020

"Mae Bys a Bawd yn bwysig i dref Llanrwst a'r gymuned ehangach yma yn Nyffryn Conwy. Nawr, dyma'r unig siop lyfrau Gymraeg yn Sir Conwy. Mae angen i ni wneud popeth o fewn ein gallu i sicrhau ei pharhad a'i gallu i wasanaethu trigolion yr ardal. Os ydym am weld nifer y siaradwyr Cymraeg yn y sir yn codi unwaith eto, mae angen siopau a mentrau tebyg i hyn. Mae'n hanfodol bwysig cefnogi'r nod o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Rwy'n gobeithio y gall y prosiect hwn achub yr unig siop lyfrau Gymraeg yn Sir Conwy rhag gorfod cau ei drysau. Mae Bys a Bawd yn hwb diwylliannol i dref Llanrwst a'r gymuned ehangach. Mae 'na le ac mae angen busnes fel hyn yn y maes yma."

Llyr ap Glyn

Mae Llyr wedi gweithio i wahanol sefydliadau, yn bennaf yn cynghori ar y gyfraith. Ar ôl gweithio i elusen Cyngor ar Bopeth yn Llanrwst, mae wedi datblygu gwerthfawrogiad o'r heriau y mae pobl yn eu hwynebu. Mae hefyd wedi gweithio ym maes trethiant busnes, gan ddatblygu gwerthfawrogiad o'r heriau sy'n wynebu busnesau'r stryd fawr. Yn fwy diweddar mae wedi bod yn gweithio i Lywodraeth Cymru yn delio â deddfwriaeth newydd, ac ar hyn o bryd yn gweithio fel Cynghorydd Cyfreithiol yn y llysoedd ynadon.

Mae'n Llywodraethwr yn Ysgol Bro Gwydir, ac wedi bod yn gwirfoddoli gyda nifer o ddigwyddiadau yn y dref dros y flwyddyn ddiwethaf, ee gŵyl G Dafydd ap Siencyn, Digwyddiadau'r Cyngor Tref a Sioe Wledig Llanrwst. Mae Llyr wedi bod yn aelod o nifer o bwyllgorau a digwyddiadau dros y blynyddoedd, ee Cylch Meithrin, Pwyllgor Codi Arian yr Eisteddfod Genedlaethol, Clwb Ffermwyr Ifanc, G wyl Gwydir.

"Mae siop lyfrau Bys a Bawd yn rhan bwysig o'r Stryd Fawr yn Llanrwst. Fel llawer o drefi tebyg, mae Llanrwst wedi gweld dirywiad y Stryd Fawr dros y blynyddoedd diwethaf. Byddai colli Bys a Bawd yn golygu bod llai o ddewis ar gael yn y dref o ran llyfrau, cardiau, papur ysgrifennu ayyb. Ofnaf y byddai hyn yn arwain at lai o bobl yn siopa yn y dref, ac o bosibl yn newid patrymau siopa, gan olygu bod siopwyr yn teithio i ardaloedd mwy poblog, gan arwain at ddirywiad pellach yn y stryd fawr yn Llanrwst."

"Mae'r Siop hefyd yn rhan bwysig o ddiwylliant Cymraeg y dref, gan fod y staff i gyd yn ddwyieithog, ac mae nifer o nwyddau unigryw ar gael yn y siop sy'n rhan mor bwysig o ddiwylliant Cymru, ee Cylchgronau, Papurau Bro, a Llyfrau o bob math. "Mae yna hefyd gyfle anhygoel i ddatblygu; cynnal gweithgareddau, gweithio gyda'r gymuned ac ymateb i beth yw anghenion y dref. Fy ngobaith fel rhan o'r fenter hon yw y gallwn barhau i ddarparu dau eiddo yng nghanol y dref i'w gosod am bris rhesymol, tra ar yr un pryd yn cynhyrchu incwm ychwanegol i gefnogi'r fenter."

17. Costau'r prosiect

Prynu'r adeilad

Mae'r pris gwerthu presennol o £390k yn sylweddol uwch na'r prisiad o £322k. Bydd y grŵp felly'n defnyddio'r arian cynnig cyfranddaliadau fel 'blaendal' i sicrhau cynnig, unwaith y bydd y trafodaethau'n dechrau'n ffurfiol. Bydd y pryniant yn cael ei ariannu yn y lle cyntaf drwy werthu cyfranddaliadau cymunedol.

Os oes diffyg, gellid talu gweddill y pris prynu drwy gyfran o'r gronfa Grant Cyfleusterau Cymunedol, y mae'r Gymdeithas eisoes wedi'i gwahodd i wneud cais iddi.

Mae'r grŵp hefyd wedi'i wahodd i wneud cais am fenthyciad gan CGGC gan Buddsoddiad Cymdeithasol Cymru, a allai hefyd dalu'r diffyg mewn unrhyw gynnig cyfranddaliadau, er nad y dewis yw gwneud hyn, a defnyddio cyllid grant a chyllid cynnig cyfranddaliadau i brynu'r adeilad.

Gan nad oes unrhyw sicrwydd y bydd unrhyw gais am arian yn llwyddiannus, mae'n hanfodol bod y Gymdeithas yn codi cymaint â phosibl mewn cyfranddaliadau cymunedol.

Mae'r Gymdeithas yn disgwyl y gallai'r gost o brynu, gan gynnwys ffioedd cyfreithiol ac arolygon, fod tua £5,000. Y targed cynnig cyfranddaliadau yw £230,000, digon i dalu am brynu'r fflatiau a'r busnes, costau ychwanegol, a chostau datblygu'r prosiect i Gam 3 RIBA.

Costau rhedeg

Mae cyfrifon diweddaraf y siop yn dangos elw blynyddol o £3,651.

Yr incwm rhent net o'r fflatiau yw £6,484 y flwyddyn, arian a fyddai'n cael ei ddefnyddio i gefnogi cynaliadwyedd ariannol cyffredinol y fenter gyfan.

Mae'r ffigurau hyn yn gosod sylfeini ariannol cryf i'r fenter ac yn adlewyrchu ei photensial ar gyfer twf.

Ffynonellau cyllid grant

Bydd y pryniant yn cael ei ariannu drwy gyfuniad o grantiau (Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol Llywodraeth Cymru), codi cyfranddaliadau cymunedol, ac os oes angen benthyciad, o gronfa Buddsoddiad Cymdeithasol Cymru WCVA (mae hyn yn ad-daladwy ar gyfradd llog o 6%).

Mae costau refeniw eisoes wedi'u sicrhau:

Cost	Cronfa	Swm
Cynllun busnes a chais grant cam cyntaf CFP	Cronfa Ffyniant Gyffredin (SPF)	£10,000
Datblygu cynnig cyfranddaliadau cymunedol, prisiad, deunyddiau marchnata a chostau argraffu, datblygu cais grant CFP a chais grant WCVA, costau digwyddiadau	Cronfa Perthyn	£10,000
CYFANSWM		£20,000

Costau referiw i'w sicrhau:

Swm y Gost Ffioedd penseiri RIBA Camau 1 – 3: £5100

Arolwg mesuredig: £1550

Ffioedd cyfreithiol: £2000

Yswiriant: £1000

Amcangyfrif Syrfëwr Meintiau: £900

Arolygon strwythurol, asbestos, pren a lleithder: £1900

Ffioedd caniatâd cynllunio: £648

Cyngor TAW + ffioedd cyfrifeg: £2000

CYFANSWM: £15,098

TAW @ 20%: £3,019.60

CYFANSWM: £18,117.60

Cyllid cyfalaf i'w sicrhau:

Swm	Gost	Ffynhonnell Ariannu
Siop i brynu	£112,000	CFAP
Adnewyddu	£100,000 +	CFAP
Fflatiau + pryniant busnes	£210,000	gyfranddaliadau cymunedol
CYFANSWM	£422,000	

Mae'r Cynllun Busnes fel y disgrifir yma yn tybio y bydd ein hymdrechion i godi cyllid digonol o ystod o ffynonellau yn llwyddiannus.

Os nad ydynt, bydd y cynllun yn cael ei raddio'n ôl, a bydd y gwaith adnewyddu yn cael ei atal neu ei raddio'n ôl.

Cryfder mawr y cynllun hwn yw bod y busnes eisoes yn rhedeg, yn broffidiol - ac yn gallu parhau i redeg heb unrhyw fuddsoddiad sydd ei angen unwaith mae'r gymuned yn prynu'r adeilad.

Ar bwynt priodol, a chyn i wariant mawr gael ei ysgwyddo, (y tu hwnt i wir brynu'r safle), bydd cynllun terfynol, yn seiliedig ar gyllid sydd wedi'i sicrhau, yn cael ei roi i'r aelodau i'w gymeradwyo.

18. Atodiadau

18.1: Amcanestyniadau ariannol (yn seiliedig ar gyfrifon Bys a Bawd 2021/2022)

18.2: Prisiau Llyfr Coch